

Bander - eller måske bare en flok venner med huer på?

*Bag kulisserne hos dem, som kender de etniske minoritetsunge og deres
– måske ikke altid lige rare, men aldrig ligegyldige - livsverden*

Flemming Røgilds: De udsatte. Bander. Kultur møder. Socialpædagogik. Forlaget Politisk Revy 2004. 278 s. 268 kr.

Af Adam Aisen

Den danske kultursociolog, minoritets- og racismeforsker og digter - med mere - har gjort det igen! Forfattet en inspirerende bog om tendenser, kultur møder og identitetskonstruktioner i multikulturelle ungdomsmiljøer i Danmark. Og man skal altså være lidt af en kold skid for ikke at blive grebet af de problemstillinger, det lykkes Røgilds at vikle sig både ind i og ud af med overblikket bevaret på reflekterende vis.

En yderst kompetent tovholder

Som det har været tilfældet med Røgilds' øvrige bogudgivelser og publicerede artikler i det sidste ti-år, er *De udsatte – Bander, kultur møder, socialpædagogik*, som titlen på bogen er, ikke en typisk akademisk afhandling. Atter leger Røgilds med fortælleformer og skaber på ny stilbrud med, hvordan forskning i etnisk minoritetsungdom kan formidles. Personlig synes jeg, det er udfordrende, forfriskende og nærværende med denne type bøger, som gør mere ud af at komme i dybden med de temaer, det rent faktisk handler om, end at fortabe sig i teoretisk snak. Men vigtigst af alt, så fungerer det med Røgilds som tovholder, og det gør det, fordi Røgilds simpelthen ved, hvad han taler om.

Han har mere eller mindre brugt 90'erne og det nye årtusinde på at møde og samtale med de unge – og dem som arbejder med dem – og ikke bare været en af dem, som kommenterer forhold og sammenhænge på baggrund af tal og anden- eller tredjehåndsberetninger. Det er i sidste ende naturligvis en smagssag, men med Røgilds' betydning for udviklingen af forskning i etnisk minoritetsungdom in mente, er det svært at afvise, at han også i denne bog driver indsigterne endnu videre.

"Hverdagsmagere"

De udsatte forstås og læses bedst i forlængelse af Røgilds' bog fra 1995, *Stemmer i et grænseland. En bro mellem unge indvandrere og danskere?* (Det er dog ikke en forudsætning, at denne bog læses). Men hvor sidstnævnte bog går i direkte dialog med de unge, så er denne seneste udgivelse en beretning fra og om de "hverdagsmagere", dvs. socialpædagoger,

projektledere og klubmedarbejdere, som sætter en ære i – eller i hvert fald påtager sig udfordringen - at arbejde for og med de ofte marginaliserede og 'udsatte' unge – og de har meget at fortælle, disse bemærkelsesværdige personer. Heldigvis for os, for man kan ikke undgå at blive en hel del klogere på de udfordringer, der kæmpes med i disse år, og det er interessant af den enkle årsag, at det er problematikker, som også vil præge vores samfund i de kommende år.

Om at genskabe tillid

Omdrejningspunktet for bogen er det arbejde, der gøres, for at de utilpassede og ikke sjældent kriminaliserede unge finder vej ind i de ungdomsklubber, hvorfra de kan tage fat på og få hjælp til at skabe en 'bæredygtig' tilværelse. For mange af disse unge har så godt som ingen tillid til hverken institutioner, voksne eller samfundet som sådan. Derfor finder de sammen i grupper af forpligtende venskaber, og det er med til at give følelsen af et meningsfyldt tilhørsforhold, samtidig med at grupperne kommer til at tage sig ud som et skjold mod hverdagens såvel rastløshed som lurende farer og udfordringer.

At disse grupper ofte *forveksles* med bander, hvad bogen samlet set argumenterer for, er problematisk af i hvert fald to væsentlige årsager: Dels oplever de unge, at de udsættes og diskrimineres yderligere, og det forstærker deres i forvejen nærværende følelse af marginalisering. Dels kan det have den uheldige effekt for de unges selv- og gruppeidentitet, at de føler sig ansporet til – i erkendelse af og frustrationer over fornævnte – at forstærke deres sammenhold indadtil og dermed bevidst udvikle bandelignende træk. Sker dette, vil det først være svært at tøjle og holde selv en spinkel kontakt med de unge, og de vil sandsynligvis støt og roligt skabe sig en tilværelse på sidelinjen af samfundet – for flere 'sikkert' bag tremmer. Set i det lys er den store indsats, der gøres for at tilbyde de unge andre rammer til at finde sig selv og en plads i samfundet, prisværdig - og måske også lidt af et sisyfosarbejde, for der går nemt økonomi i at søsætte synlige projekter, som ikke laver det store benarbejde, der berettes om i *De udsatte*.

Mangfoldige kultur møder

Selvom bogen indeholder mange pædagogiske betragtninger, indsigter og gode råd, og på trods af at

de mange beretninger tegner konturerne af problemstillinger og projekter, er *De udsatte* også en bog om kulturmøder. Som så ofte før har Røgilds et særdeles veludviklet blik for at gribe og fastholde de elementer af interaktioner mellem mennesker med forskellige kulturelle udgangspunkter, sociale indstillinger og moralske eller værdimæssige ståsteder. Røgilds fortæber sig sjældent i detaljer eller i fordømmelser, men anvender alt lige fra tvivlsomme kæresteforhold, over identitetsmæssige ambivalenser, og til etniske minoritetsunges mobilitet bl.a. på tværs af kommunegrænser i sin argumentation for, at der finder utallige kulturmøder sted i et endnu større antal variationer. Røgilds ser på disse tilfælde fra en højere og distanceret, men samtidig loyal analytisk udsigtspost, og han konstaterer, at alle disse er 'brobygningstendenser', som bør anerkendes som integrationsprocesser, til trods for at de for nogle kan opleves som besværlige eller endog være direkte smertefulde.

Monologer er aldrig én stemme alene

At langt hovedparten af ordene i *De udsatte* ikke er Røgilds' egne, men derimod stammer fra de interview, Røgilds har foretaget blandt socialpædagoger, projektledere og klubmedarbejdere, ændrer ikke ved, at han må tildeles æren for det spændende tekstmateriale, bogen samlet set indeholder. De mange interview, Røgilds har foretaget, er blevet omskrevet til monologer. Det gør teksten interessant og vedkommende uden at tilsløre, hvad jeg vil frem til her: At Røgilds er en uovertruffen interviewer!

Uden på nogen måde at ville nedgøre de interviewedes evner til at sætte ord på de mange mere eller mindre provokerende udsagn og indsigter, så er det Røgilds' fortjeneste, at de beretter så levende og naturligt, som de gør. Man fornemmer noget helt særligt i dialogerne mellem de interviewede og Røgilds, nemlig at førstnævnte har oplevet og ved meget og meget, men også at sidstnævnte er nysgerrig efter at få det hele med, at forstå hvad de fortæller om og at holde fast i og understrege såvel det opløftende som det modsætningsfulde og paradoksale. Af samme årsager oplever man som læser hele tiden en forunderlig ærlighed og følsomhed i 'monologerne', ligesom de til tider fremstår som moralske opsange. Begge parter i interviewsituationen har et stærkt engagement i dette sociale felt, og det mærker man.

Reflekterende indskud

Som allerede nævnt er bogens opbygning noget utraditionel. Imellem de mange monologer, som altså er omskrevne interview sat i tematisk orden, fører Røgilds selv pennen i, hvad han kalder "indskud". Der er otte af slagsen, og i hvert af disse kommer Røgilds' akademisk trænedede analytiske evner til udfoldelse. I indskuddene reflekterer han over og perspektiverer de tematikker, de forudgående monologer har kredset om, samtidig med at han kommenterer dem. Jeg vil mene, at man – hvis man absolut ikke har tid til mere – kan nøjes med at læse disse indskud. Man

snyder naturligvis sig selv for meget ved at gøre dette, men for den læser, som udelukkende ønsker indblik i dette kulturanalytiske felt, er det i indskuddene, der er mest at hente. Det skyldes også, at Røgilds (som altid) ublufærdigt reflekterer over sin egen og andres hidtidige forskning i etnisk minoritetsungdom i en vestlig kontekst. Det medfører, at man som læser bevidstgøres om diskursive problemstillinger, allerede vundne indsigter og endnu uopdagede forskningsfelter.

Mange gentagelser

Det kan næppe skjules, at jeg er begejstret for denne bog - men ingen eller intet er vel fuldkomment! F.eks. lod jeg mig hurtigt irritere over, at interviewpersonerne forbliver anonyme, de er uden 'ansigt' og køn. Jeg kan forstå dette metodiske valg ud fra en etisk kode – hvilket dog aldrig bliver anført af Røgilds – men til tider savnede jeg at få præsenteret den person, som ordene stammer fra.

At beretningerne også indeholder en del gentagelser, undlod heller ikke at forstyrre denne måske lidt sirlige anmelder. Idet mange af beretningerne kredser om samme tematikker og gives af personer, som arbejder i beslægtede stillinger, trænger monotomien sig til tider på. Ofte får vi som læsere de samme pointer gentaget, fx at de, som arbejder med de unge, ikke mener, at der egentlig er tale om bander, og at medierne angiveligt har den tvivlsomme ære af, at det alligevel i offentligheden tager sig sådan ud. Godt nok fremføres disse gentagelser i varierende kontekster, og selvom det er med til at understrege de nok vigtigste pointer, bliver det også en smule trættende i længden.

Endelig undgår man næppe at bemærke fraværet af piger i de mange beretninger. Bogens overordnede emne levner naturligvis ikke meget plads til pigerne, selvom de dog dukker op, bl.a. i en overraskende fortælling om rå piger, der ganske som drengene grupperer sig. Men pigerne glimrer generelt ved deres fravær, hvilket ikke helt lever op til den forskningstradition, der ellers er udsigt til for tiden. Røgilds indrømmer selv dette, og han opfordrer også andre til at ændre på dette misforhold!

En hue giver mere end varme ører

En af bogens største gevinster er imidlertid, at de etniske minoritetsunge ikke behandles isoleret. Gang på gang bliver etniske og kulturelle tilhørsforhold af både Røgilds og hans interviewpersoner parkeret i baggrunden, når den sociale virkelighed skal beskrives og analyseres. Dvs. at også de marginaliserede, etnisk danske unge indtager omend ikke hovedrollen, så dog en markant position i *De udsatte*. Det er så absolut værd at bide mærke i, for dette er langtfra altid tilfældet i den forskning, som bedrives, ligesom det belyser den udveksling, som multikulturelle miljøer og udsatte sociale kontekster er eksponent for. Det har Røgilds et vågent blik for, og i bogen er det ligefrem en underforstået præmis.

At finde sammen i grupper er nemlig ikke et isoleret kulturelt eller etnisk fænomen, men snarere et

spørgsmål om finde tryghed og venner at 'hænge ud' sammen med. I visse sammenhænge er slips og smarte visitkort et krav, i andre miljøer tager man en hue på og om ikke kræver, så i det mindste håber på respekt fra det omgivende samfund.

Adam Aisen er cand. mag. i europastudier og dramaturgi, projektleder for "IdrætsGuiderne" under Dansk Flygtningehjælp samt koordinator i Århus for streetbasketball-/integrationsprojektet "GAM3".